

KOCAELİ SANAYİ ODASI

PROSES GÜVENLİĞİ UYGULAMALARINDA BARİYER YAKLAŞIMI

HANDE EKMEKÇİOĞLU / PROSES GÜVENLİĞİ ŞEF MÜHENDİSİ

SOCAR TÜRKİYE

8-9 EKİM 2024

KOCAELİ SANAYİ ODASI

K O C A E L İ C H A M B E R O F I N D U S T R Y

DÜNDEN
BUGÜNE
SOCAR
TÜRKİYE

**TÜRKİYE'NİN EN
BÜYÜK
DİŞ YATIRIMCISI**

18.2 Milvar \$

**TOPLAM YATIRIM
PLANI**

19.5 Milvar \$

**TÜRKİYE'NİN CARİ
AÇIĞININ
KAPANMASINA KATKI**

2 Milvar \$

**DOĞRUDAN VE
DOLAYLI
İSTİHDAM
SAĞLADIĞI KİŞİ
SAYISI**

10.000+
Kişi

SOCAR TÜRKİYE VE GRUP ŞİRKETLERİ

Kilometre Taşları

SOCAR, 2008 yılında Petkim'in ana hisselerini (%51) satın alarak Türkiye'deki faaliyetlerine başladı.

TANAP anlaşması İstanbul'da imzalandı.

SOCAR Terminal'in ilk fazı 2016, ikinci fazı 2018'de tamamlanarak faaliyete başladı.

STAR Rafineri tam kapasite üretime geçti.

TANAP, Azerbaycan doğal gazını Avrupa'ya taşıyabilir hale geldi.

Bursagaz, Kayserigaz ve Millenicom şirketleri satın alındı.

Rafineri - Petrokimya Entegrasyonu tamamlandı.

SOCAR Ar-Ge ve İnovasyon Merkezi kuruldu.

STAR Rafineri, Dünya Ekonomik Forumu (WEF) "Global Lighthouse Network"e giren dünyadaki ilk rafineri oldu.

STAR Rafineri'nin kapasite kullanım oranı %100,8 oldu.

6.241.644 milyar TL ile PETKİM'de tarihi EBITDA rekoru kırdı.

Petkim, ESG derecelendirmesinde dünyada 206 şirket arasında 8'inci oldu.

TANAP üzerinden Türkiye'ye 25.20 milyar metreküp, Avrupa'ya ise 31.00 milyar metreküp doğal gaz taşıdı.

STAR Rafineri'nin kapasite kullanım oranı 117.1% oldu.

2008

2012

2016

2019

2021

2023

PETKİM

STAR
RAFINERİ

PETKİM

TANAP

SOCAR

SOCAR
TERMINAL

STAR
RAFINERİ

SOCAR

STAR
RAFINERİ

PETKİM

PETKİM

STAR
RAFINERİ

TANAP

2011

2015

2018

2020

2022

STAR Rafineri'nin temeli atıldı

AYPE-T Fabrikası'nın kapasitesi %20 artırıldı. Etilen fabrikasının kapasite artış anlaşması imzalandı.

SOCAR Türkiye toplam sermayesinin %13 hissesini Goldman Sachs satın aldı. 2021 yılında satılan hisseler geri alındı.

TANAP'ın temeli atıldı.

TANAP'ın Türkiye-Gürcistan sınırından başlayarak Eskişehir'e kadar uzanan bölümü açıldı.

STAR Rafineri, uluslararası bir törenle açıldı ve faaliyete geçti.

SOCAR Türkiye'nin Aliağa'daki arazisi Özel Endüstri Bölgesi ilan edildi.

Petkim, Dünya Ekonomik Forumu (WEF) "Global Lighthouse Network"e Türkiye'den seçilen tek şirket "Değer Benim Dönüşüm Programı" kapsamında oldu.

SOCAR Sigorta ve Reasürans Brokerliği Anonim Şirketi kuruldu.

Petkim'de 97 milyon ABD doları, STAR Rafineri'de 660 milyon ABD doları ek değer yaratıldı.

ALİAĞA YARIMADASI

- SOCAR SAFE İSG-Ç Yönetim Sistemi
- SOCAR R&P İş Birimi'nde Proses Tehlike Analizleri
- Bariyer Nedir?
- Bariyerlerin Sınıflandırılması
- Etkin Bariyerin 7 İlkesi
- Örnek Senaryo Çalışması

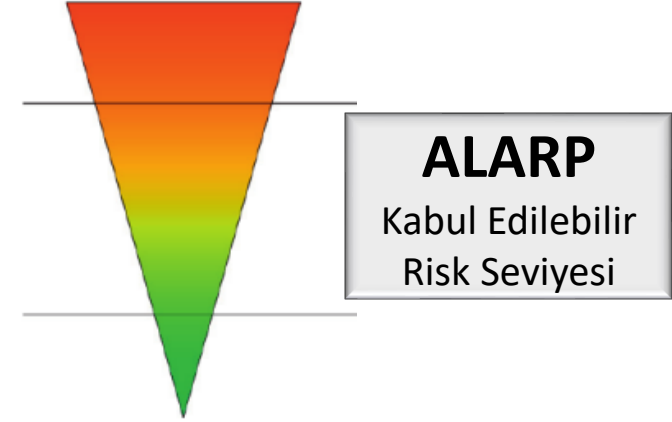
SOCAR SAFE İSG-Ç YÖNETİM SİSTEMİ

4 Esas
↓
16 Temel İlke
↓
100 Beklenti

SOCAR R&P İŞ BİRİMİ'NDE PROSES TEHLİKE ANALİZLERİ

Metodoloji	Kapsam
HAZID	Kalitatif Risk Analizi
Değişiklik Kontrol Formları	Proses Güvenliği Değişiklik Yönetimi
What-if Analizi	Proses Güvenliği Değişiklik Yönetimi Proje Çalışmaları
HAZOP/LOPA	Mevzuata Uyum Operasyonel HAZOP/LOPA Çalışmaları Proje HAZOP/LOPA Çalışmaları
Hata Ağacı Analizi (FTA) & Olay Ağacı Analizi (ETA)	Mevzuata Uyum Kantitatif Risk Analizi
QRA	Kantitatif Risk Analizi

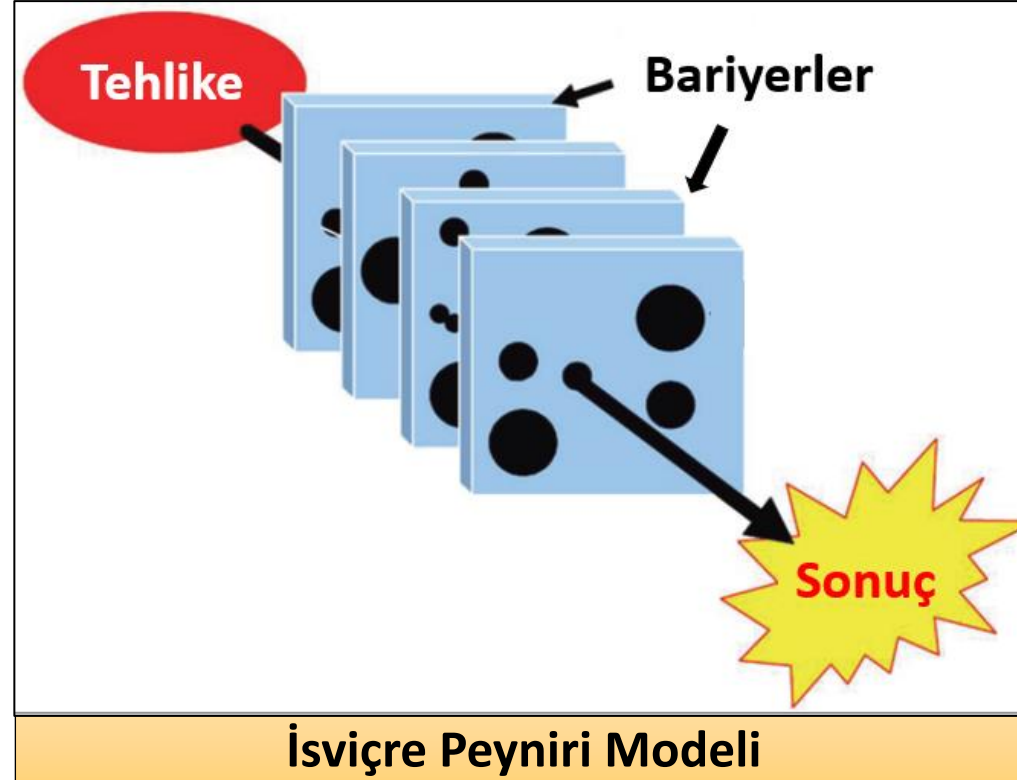
Çok Yüksek	15-25	Çok Yüksek Risk Seviyesi - Anında aksiyon alınmalıdır
Yüksek	8-12	Yüksek Risk Seviyesi - Öncelikli aksiyon gereklidir
Orta	4-6	Tolere Edilebilir Risk Seviyesi - Risk mümkün olduğunca azaltılmalıdır
Düşük	0-3	Kabul Edilebilir Risk Seviyesi - Mümkün olduğunca izlenmeli ve azaltılmalıdır

1 x 10⁻⁵ olay/yıl
İndirgenmiş Olay Frekans
Hedef Değeri (TMEL)

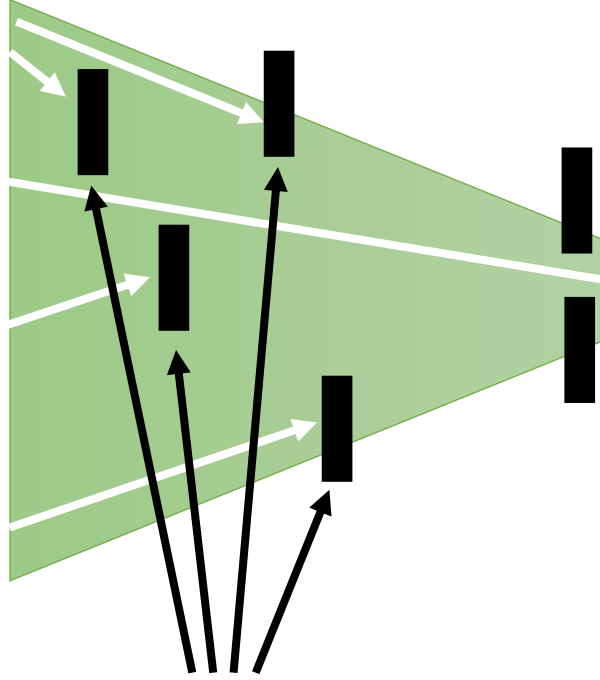
BARIYER NEDİR?

Potansiyel olarak tehlikeli bir durumu teşhis etmeyi, istenmeyen bir sonuca götüren olaylar zincirinin yaşanmasını önlemeyi veya istenmeyen sonuçların şiddetini azaltmayı sağlayan herhangi bir cihazı, sistemi veya eylemi tanımlayan genel terimdir.

ÖNLEYİCİ BARIYERLER vs. SINIRLANDIRICI BARIYERLER

BAŞLATICI OLAYLAR (SEBEP)
(İnsan Faktörü, Utilite Kesintisi vb.
Proses Sapmaları)

ÖNLEYİCİ BARIYERLER

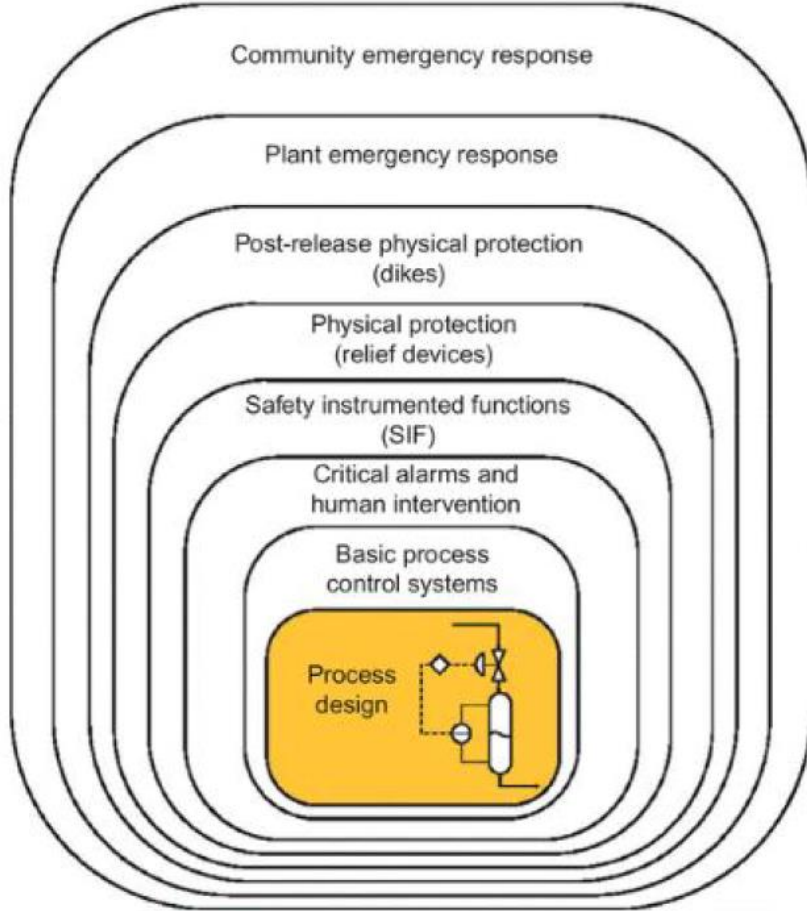

SINIRLANDIRICI BARIYERLER

**OLAY/KAZA
(SONUÇ)**

SONUÇ
(Yangın/Patlama/Termal
Radyasyon/Toksik Etki
vb.)

KORUMA KATMANLARI

Bariyerlerin etkinliği, talep anında işlevini gerçekleştirememesi olasılığı ile tanımlanır.

PFD

Talep Anında Hata Yapma
Olasılığı

ETKİN BARIYERİN 7 İLKESİ

BAĞIMSIZLIK

Başlatıcı olaydan veya diğer bariyerlere ait bileşenlerden bağımsız olması

FONKSİYONELLİK

Uygun dizayna, yeterli kapasiteye ve mekanik olarak yeterli güce sahip olması, yeterli sürede etkin hale gelmesi

BÜTÜNLÜK

Bariyerin tasarım ve kurulumunun doğru olduğundan, uygun şekilde çalıştırıldığından ve Inspection, Test ve Önleyici Bakım Programı (ITPM)'nin efektif uygulandığından emin olunması

GÜVENİLİRLİK

Bariyerin beklenen performansı sürekli olarak sağlayabilmesi

DENETLENEBİLİRLİK

Bakım, inspection ve testlerin standart ve gerekliliklere uygun ve sürdürülebilir yapılmasının, prosedür, eğitim ve organizasyonel gerekliliklerin periyodik olarak denetlenmesi

ERİŞİM GÜVENLİĞİ

Yetkisiz sistem değişiklikleri vb. durumları engellemek amacıyla fiziksel ve/veya idari kontrollerin sağlanması

DEĞİŞİKLİK YÖNETİMİ (MOC)

Proses Güvenliği Değişiklik Yönetim Sistemi'ne tabi olan durumlarda, değişiklik yönetiminin sağlanması, mevcut bariyerlerin etkinliğinin sorgulanması

Ref: CCPS, Guidelines for Initiating Events and Independent Protection Layers in Layer of Protection Analysis

PETKİM ETİLEN FABRİKASI

ETİLEN FABRİKASI D-403A/B C2 REAKTÖRLERİ – THERMAL RUNAWAY SENARYOSU

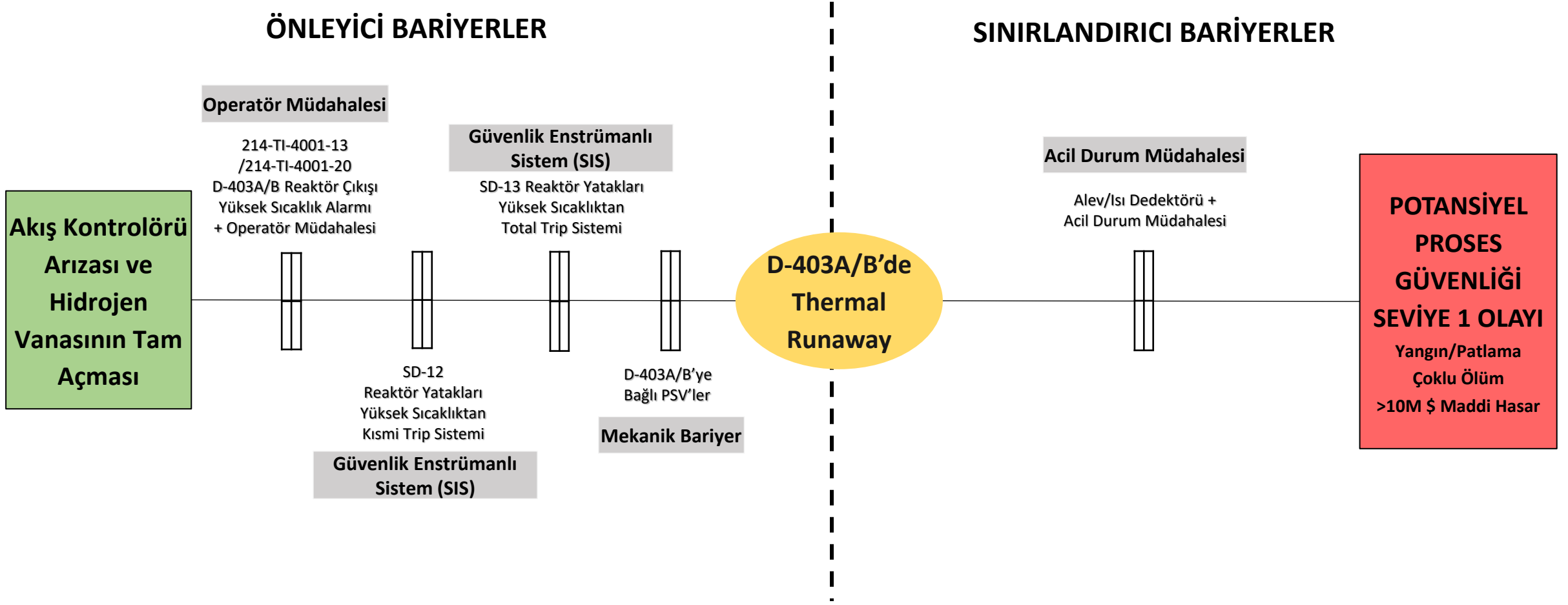
SAPMA: Yüksek Sıcaklık

SEBEP: FFRC-4004 Akış Kontrolörü Arızası ve FV-4004 Hidrojen Vanasının Tam Açılması

TEPE OLAY: D-403A/B Reaktörlerinde Thermal Runaway

POTANSİYEL SONUÇ: Proses Güvenliği Seviye 1 Olayı
Yangın/Patlama, Çoklu Can Kaybı, >10M \$ Maddi Hasar

ETİLEN FABRİKASI D-403A/B C2 REAKTÖRLERİ – THERMAL RUNAWAY SENARYOSU

ETİLEN FABRİKASI D-403A/B C2 REAKTÖRLERİ – THERMAL RUNAWAY SENARYOSU

ÖNLEYİCİ BARIYERLER

ITPM: Inspection, Test ve Önleyici Bakım

Alarm + Operatör Müdahalesi

BAĞIMSIZ ✓

- Başlatıcı olaydan ve diğer bariyerlerden bağımsız

FONKSİYONEL ✗

- Alarm set değerlerinin uygun olması ve yeterli müdahale süresi
  - İşletme talimatında alarmın ve ilgili operatör müdahalesinin belirtilmesi
  - Operatörler için etkin eğitim programı
- Ancak;
- Alarm Yönetimi kapsamında, operatör başına düşen alarm sayısının optimize edilmemesi

BÜTÜNLÜK & GÜVENİLİRLİK & DENETLENEBİLİRLİK ✓

- ITPM programının uygulanması

Güvenlik Enstrümanlı Sistem (SIS) Bariyerleri

BAĞIMSIZ ✓

- Başlatıcı olaydan ve diğer bariyerlerden bağımsız
  - SD-12 ve SD-13 trip sistemlerinin tüm elementlerinin birbirinden bağımsız olması
  - Temel Proses Kontrol Sisteminden bağımsız ESD sistemine bağlı olması

FONKSİYONEL ✓

- Senaryoyu önleyecek lojiğe sahip olması
- Aktif interlock sistemi
- Uygun SIL verifikasyonu

BÜTÜNLÜK & GÜVENİLİRLİK & DENETLENEBİLİRLİK ✓

- ITPM programının uygulanması

Mekanik Bariyer

BAĞIMSIZ ✓

- Başlatıcı olaydan ve diğer bariyerlerden bağımsız

FONKSİYONEL ✗

- PSV'nin flare sistemine açılması
- Ancak;
- Sıcaklığın ve basıncın ani artışı sebebiyle basınç tahliye vanasının senaryoyu önleyecek hızda aktif olamaması

BÜTÜNLÜK & GÜVENİLİRLİK & DENETLENEBİLİRLİK ✓

- ITPM programının uygulanması

SINIRLANDIRICI BARIYERLER

Alev/Isı Dedektörü + Acil Durum Müdahalesi

BAĞIMSIZ ✓

- Kendi içinde bağımsız

FONKSİYONEL ✓

- Dedektörün uygun lokasyonda ve aktif olması
- Acil Durum Prosedüründe uygulanacak adımların belirtilmesi
- Tahliye planı
- Acil Durum Müdahale Prosedürü ile acil müdahale ekibinin uygulayacağı adımların net olması
- Acil Durum Yönetimi Prosedürü ile görev ve sorumlulukların belirlenmesi
- Etkin eğitim programı

BÜTÜNLÜK & GÜVENİLİRLİK & DENETLENEBİLİRLİK ✓

- Dedektörün ve yangın direkt ihbar hattının periyodik testlerinin yapılması
- Tatbikatlar

ETİLEN FABRİKASI D-314 İÇERİK KAYBI SENARYOSU

SAPMA: Yüksek Basınç

SEBEP: D-314'ten D-313'e Giden Hat Üzerindeki Blok Vananın Operatör Hatası Sonucu Kapatılması

TEPE OLAY: D-314'te Yüksek Basınç Sebebiyle İçerik Kaybı (Propilen)

POTANSİYEL SONUÇ: Yangın/Patlama, 1 Can Kaybı, <10M \$ Maddi Hasar

ETİLEN FABRİKASI D-314 İÇERİK KAYBI SENARYOSU

ÖNLEYİCİ BARIYERLER

SINIRLANDIRICI BARIYERLER

D-314'ten D-313'e Giden Hat Üzerindeki Blok Vananın Operatör Hatası Sonucu Kapatılması

Operatör Müdahalesi

214-LR-3001
D-313 Düşük Seviye Alarmı
+ Operatör Müdahalesi

214-PRC-3009
D-314 Basınç Kontrolörü ile
Basınç Vanasının Kapatma Yönüne Gitmesi

Temel Proses Kontrol Sistemi

Mekanik Bariyer

D-314'e
Bağlı PSV

D-314'te Yüksek Basınç Sebebiyle İçerik Kaybı (Propilen)

Acil Durum Müdahalesi

Gaz/Alev/Isı Dedektörü +
Acil Durum Müdahalesi

Yangın/Patlama,
1 Can Kaybı,
<10M \$ Maddi
Hasar

ETİLEN FABRİKASI D-314 İÇERİK KAYBI SENARYOSU

ÖNLEYİCİ BARIYERLER

ITPM: Inspection, Test ve Önleyici Bakım

Alarm + Operatör Müdahalesi

BAĞIMSIZ ✓

- Kontrol operatörü müdahalesi olduğundan başlatıcı olaydan ve diğer bariyerlerden bağımsız

FONKSİYONEL ✗

- Alarm set değerlerinin uygun olması ve yeterli müdahale süresi
  - İşletme talimatında alarmin ve ilgili operatör müdahalesinin belirtilmesi
  - Operatörler için etkin eğitim programı
- Ancak;
- Alarm Yönetimi kapsamında, operatör başına düşen alarm sayısının optimize edilmemesi

BÜTÜNLÜK & GÜVENİLİRLİK & DENETLENEBİLİRLİK ✓

- ITPM programının uygulanması

Temel Proses Kontrol Sistemi Bariyeri

BAĞIMSIZ ✓

- Başlatıcı olaydan ve diğer bariyerlerden bağımsız

FONKSİYONEL ✓

- Senaryonun meydana gelmesini önleyecek lojiğe sahip
- Otomatik moda çalıştırılması, manuel moda alınmamış olması

BÜTÜNLÜK & GÜVENİLİRLİK & DENETLENEBİLİRLİK ✓

- ITPM programının uygulanması

Mekanik Bariyer

BAĞIMSIZ ✓

- Başlatıcı olaydan ve diğer bariyerlerden bağımsız

FONKSİYONEL ✗

- PSV'nin flare sistemine açılması
- Ancak;
- PSV set değerinin ekipmanın dizayn basıncının üzerinde bir değere ayarlanmış olması

BÜTÜNLÜK & GÜVENİLİRLİK & DENETLENEBİLİRLİK ✓

- ITPM programının uygulanması

SINIRLANDIRICI BARIYERLER

Gaz/Alev/Isı Dedektörü + Acil Durum Müdahalesi

BAĞIMSIZ ✓

- Kendi içinde bağımsız

FONKSİYONEL ✓

- Dedektörün uygun lokasyonda ve aktif olması, gaz dedektörü A1-A2 alarm set değerlerinin uygun olması
- Acil Durum Prosedüründe uygulanacak adımların belirtilmesi
- Tahliye planı
- Acil Durum Müdahale Prosedürü ile acil müdahale ekibinin uygulayacağı adımların net olması
- Acil Durum Yönetimi Prosedürü ile görev ve sorumlulukların belirlenmesi
- Etkin eğitim programı

BÜTÜNLÜK & GÜVENİLİRLİK & DENETLENEBİLİRLİK ✓

- Dedektörün ve yangın direkt ihbar hattının periyodik testlerinin yapılması
- Tatbikatlar

KOCAELİ SANAYİ ODASI

PROSES
EMNİYETİ SEMPOZYUMU

FUAR İÇİ 41040 IZMIT/KOCAELİ

TEL: +90 262 315 80 00

FAX: +90 262 321 90 70

WEB: www.kosano.org.tr

E-MAIL: kso@kosano.org.tr

KOCAELİ SANAYİ ODASI

K O C A E L İ C H A M B E R O F I N D U S T R Y